

Primorec

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštni stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in opravištvost je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno petivrstno enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Volilcem v slovenskih trgih

Slovensko narodno-politično društvo „Sloga“ v Gorici, radujoče se soglasne volitve visokorodnega gospoda Alfreda grofa Coronini-ja pri dopolnilni volitvi za deželni zbor, sklenilo je v današnji odborovi seji, javno zahvaliti vse rodoljubne volilce, ki so 5. t. m. prihiteli na volišče v Tolmin za našega kandidata in s tem pokazali, kakó dobro se zavedajo važnosti svoje volilne pravice in kakó visoko cenijo neizogibno narodno disciplino, brez katere bi vsaka nasprotna sapica podirala v našo nepreračunljivo škodo vse ono, kar zidajo našega naroda najboljši, najvredniši sinovi. Gospodje volilci 5. t. m. v Tolminu so sijajno dokazali vsemu svetu, kakó dobro umejo sedanji naš politički položaj v deželi, pokazali so, kakó znajo o pravem času, na pravem mestu in na sijajen način izrekatii svoje zaupanje tistim, ki so tega vredni; in dokazali so, da tuji uplivi, ki neopravičeno in spletkarsko segajo v naše politično in ustavno življenje, nimajo na nje nikake moči, marveč da kot svobodni državljani znajo tudi možko varovati svojo nezavisnost, nekaljeno svojo volilno pravico, svoje pošteno narodno prepričanje.

Ta volitev oskrbela je tujim krogom enkrat za vselej najboljši dokaz, da proti združenii sili naših nezavisnih volilcev je brezuspešna vsaka njihova spletkar. In to je velikega pomena v domačem političnem življenju, kateremu stoji na čelu naše društvo!

Da so gospodje volilci v naših prijaznih trgih podali tak dokaz o svoji narodni zavesti, o svoji nezavisnosti na vse strani in o svoji politični dozorelosti v obče, to mora dati pogum vsakemu narodno delujočemu rodoljubu, mora dati pogum zlasti našemu društvu, da bo trdno in neomahljivo hodilo po dosedanji poti, bojevaje se brezobzirno za popolno enakopravnost in vsestranski blagor našega dobrega naroda.

Ponosen sme biti narod, ki ima takó zavodne izvrševalce prevažne volilne pravice, kakoršne smo videli 5. t. m. v Tolminu.

Volilci! Ostanite vselej zvesti svojemu poštenemu narodnemu prepričanju, kajti takó boste najbolje, skrbeli za boljšo bodočnost svojemu narodu.

„Slovensko narodno-politično društvo „Sloga“ v Gorici“

Dr. A. Gregorič
predsednik

Andrej Gabršček
tajnik

Kupčijska in obrtnijska zbornica v Gorici

IV.

Iz dosedanjih člankov mora biti jasno vsakomur, kolike važnosti za nas Slovence je naša kupčijska zbornica v Gorici. Povedali smo tudi, kakó je sestavljena in kdo ima volilno pravico, da sme bodisi le voliti ali tudi biti izvoljen.

Zdaj, ko nam je vse dobro znano, treba je, da storimo vsak po svoji moči narodno dolžnost. Napeti moramo vse moči že letos, če tudi bi morebiti še ne dosegli svojega namena, ker bi vtegnile naše moči biti še pre-slabe, toda — *že pri prihodnjih volitvah moramo do zadnjega glasu poznati svojo moč*; vedeti moramo povsem natančno, koliko glasov imamo v obrtnem in kupčijskem oddelku. Ako jih bomo imeli premalo, potem bomo seveda morali najti pot, po kateri si pridobimo potrebno število glasov. In taka pot se najde, ker se mora najti! In najde se!

Pred tremi leti smo imeli samih 14 dni časa, da smo skušali popraviti silno pomanjkljive imenike. Kakó zamudno delo je, iskati po deželi take trgovce in obrtnike, kateri plačujejo dosti erarne pridobnine, a jih ni med volilci v imeniku, to ni lahko povedati. Vendar smo v tem kratkem času pridobili 29 glasov. Pri volitvi ostali smo v manjšini, a razložek ni bil posebno velik. Dosegli smo toliko, da so naši kandidatje postali namestniki. Po smrti zborničnega uda g. Travisana je bil vsled tega te dni poklican v zbornico rodoljubni g. Ivan Dekleva.

Tak uspeh smo dosegli pred tremi leti, a prihodnjč mora biti še boljši.

Da bi mogli o svojem času takoj reklamovati vse take volilce, ki bi bili izpuščeni v imenikih, prosili smo že marca meseca vse svoje prijatelje na deželi, da bi nam poslali zapisnike vseh trgovcev in obrtnikov v njihovih občinah. Iz teh zapisnikov sestavimo za sé popolen imenik vseh volilcev, a ta imenik se bo moral ujemati z volilnim imenikom. Na tak način bomo natančno vedeli, koliko glasov imamo — in vse drugo delo bo lahko.

Taki zapisniki so nam obljubljeni iz vseh občin. Naš imenik je doslej popolen že za tri okraje, namreč za komenski, kanalski in bolški. Hvala rodoljubom, ki so nam šli na roko. Vse druge pa, ki nam niso še poslali teh zapisnikov, prosimo prav uljudno, da bi nam jih do konca oktobra prav go-

tovo oskrbeli, da nas ne prehitii čas volitev. Na delo!

Erarna pridobnina ali „patenta“ je več vrst, n. pr. gld. 2-10, 3-15, 4-20, 5-25, 8-40, itd. Najnižja za 2 gld. 10 kr. ne dá še volilne pravice — a teh je med Slovenci največ, zlasti v hribih. V komenskem okraju je med 249 trgovci in obrtniki 97 volilcev, kar je razmerna veliko. V hribih je razmerje drugačno. Grahovska županija ima med 49 trg. in obrt. le 3 volilce, kobariska med 39 le 7. V Drežnici je 8 trg. in obrt., na Ljubušnjem jih je 16, a nihče nima volilne pravice, itd.

Rodoljube na deželi pa prosimo, naj nam le zapisujejo tudi najmanjše „patentarije“, ker na podlagi statistike, koju sestavimo, se bomo potegovali za splošno volilno pravico, ker lahko nam bo s številkami dokazati krivico, ki se godi ogromni večini trgovcev in obrtnikov, ki vsi skupaj plačujejo če treba več davka nego vsi drugi, a nimajo prav nikake pravice do kupčijske zbornice. Na delo torej, kajti le: bdečih je pravica!

Zatrimo mrčes!

V Trstu, 4. septembra.

Kako srečen je mladeneč, ko zapusti šolske klopi! V srcu mu je vse polne izdeljalov, ves svet mu je mikaven, ves svet je zanj tako krasan! On ne pozna prevar, ne pozna zmot. Nepokvarjen stopi med svet, nepokvarjeno mu je srce in tako si misli tudi o vsem svetu. A le prerano se prepriča, da svet je ves drug nego si ga je predstavljaj v živi domišljiji, le prehitro se prepriča, da se je varal, da, bridko varal.

Kakor otroku usajena je bila ljubezen do domovine, kot otroku je skrbni oče prepeval pesnice o narodovih sovragih, sanjal je o njih in maščeval bi se bil že takrat nad njimi, ako bi se bil mogel. Za šolskih let sklenil je žrtvovati svoje moči v prospeh domovine — srečna domovina, srečen tudi on.

Stopi v javno življenje, O krivcah prej niti sanjal ni. Razumeti ne more, kakó morejo naši nasprotniki krivico delati sinovom in hčerkam Slavije, razumeti ne more onega sovraštva, katero imajo nasprotniki do nas — poštenega naroda, ki ne zahteva čisto nič drugega, nego jedino le pravico, ki ne zahteva drugega, nego naj se neha raznarodovati in naj se mu da ono, kar imajo drugi neslovanski narodi. A sedaj vidi, da ni več poštenja, vidi, da se nasprotniki poslužujejo vseh sredstev, samo da bi nas žalili,

samo da bi nas zatirali, samo da bi nas pokopali in da bi oni na naših grobovih prepevali zmagovalne pesmi! Vidi, da pri nasprotniku ni več poštenja, vidi, da se mu je braniti proti ljudjem, ki niso vredni, da jih solnce posije, a vendar imajo moč v rokah, vendar so taki ljudje zmožni, mučiti ga kot črviča.

A kar ga najbolj rani je, da so tudi taki, katere je rodilo slovensko mleko, katere je rodila slovenska mati, a jih vidi v nasprotnem taboru, vidi jih v vrstah sovraga. Do obupa ga tira pa zavest, ko se prepriča, da je v malem narodiču tudi takih mož, ki so „goreči narodnjaki“, a to le radi tega, ker jim narodnost „nese“, ker si s pomočjo narodnosti polnijo žepe, ker jim je lastni dobiček glavna reč, a za blagor naroda se kar nič ne zmenijo. Zraven teh vidi tudi dolgo vrsto takih, ki so kar na mah pripravljene prodati ves narod, samo, da dosežejo oni masne službe; in ko se jim to posreči, tedaj pa delajo pod krinko narodnosti za sovraga, tedaj kopljejo pod krinko narodnosti, da, tudi vere, ubogemu našemu narodu grobove!

In pri takih razmerah naj človek ne obupa? Naj mu ne izginejo oni vzvišeni idejali, koje je tako skrbno gojil v rani mladosti? Narod brez idealov, narod brez življenja, je mrtev narod! Ne! ne obupajmo! „Srečna domovina!“ — ta želja zarodila se nam je še v nedolžnem srcu. Naj nam je ne zatró najhujši sovragi, naj nam ne zamore te srčne ljubezni do domovine vsi viharji, temveč, gojimo jo pri vseh razmerah! Ne obupajmo, da tudi naš tlačeni rod doživi lepšo bodočnost! Poglejmo v obupu na veliko slovensko deblo, ki razprostira svoje veje od vedno ledenega morja in daleč doli skoro do tropičnih krajev! To je rod, ki je poklican, da stori konec krivici, to je rod, ki nosi v srcu ljubezen in ne sovraštvo do bližnjega, ta rod le od Boga poklican, da razruši vse v nebo vpijoče krivice, ki se godé bližnjemu!

To neizmerno veliko in staro drevo imelo je že skoro suho vejico. Žagali so na nji mnogo časa Nemci in Lahi, a odžagati je niso mogli tudi takrat, ko je ta vejica bolehal, ko je bila že skoro suha. A odžagajo je tudi sedaj ne, kajti močan je sok, ki se pretaka po tej vejici. Uboga slovenska vejica, žagal je naš nasprotnik na tebi. A zdrava še nisi, ker v tebi so še črvi, ki te hočejo uničiti. Pod krinko jedne ali druge stvari pijejo ti sok, a kazen božja pride tudi nad nje. Slovenska mati jih je rodila, a za lastni dobiček pomagajo nasprotniku. Ta mrčes nam je nevarniši nego vse žaganje na vejici narodnega nam nasprotnika, ta mrčes nam je pogubonosniši. Zató pa ugonobimo ta mrčes, ozdravimo najprej našo vejico od znotraj, da bode potem v vso čast celemu slovanskemu drevesu! Pustimo osebnosti, pustimo razlike stanu, temveč združimo se vsi, kojim je v resnici blagor naroda na srcu in ne na jeziku in — lepša bodočnost je našemu tlačnemu narodiču zagotovljena!

—sky.

Goriške novice.

„Slogini“ šoli začneta v ponedeljek redni pouk v novem šolskem letu. Učera j in danes vršilo se je upisovanje. Jutri zjutraj ob 8. bo sv. maša, potem pa se bo nadaljevalo upisovanje. — Otroška vrta v ulici sv. Klare in v ulici Barzellini sta bila otvorjena že 1. t. m., vendar sprejemata otroke še vedno.

Zdaj ob začetku šolskega leta je dolžnost vsakemu Slovencu, da zastavi vse svoje moči v to, da vsi znani slovenski stariši pošljejo svoje otroke v slovenske šole. Na delo! Vsakdo ima kakega znanca, prijatelja, soseda, ki je tudi Slovenec. Pazimo, da upiše svoje otroke v slovenske šole!

Poroka. — V torek poročila sta se v cerkvi sv. Štefana v Brezovici pri Materiji gospod dr. Otokar Rybář, odvetniški kandidat v Sežani, in gčna. Zinka Kastelic, hčerka veleposest. in župana g. Gašparja Kastelica v Materiji. Rodoljubnemu mlademu paru naše najpresrečnejše častitke!

Slovenski lepaki po mestnih voglih silno bodejo v oči našim narodnim nasprotnikom. V sredo jutro dala je „Sloga“ nalepiti 50 oznanil o začetku šolskega leta; bili so nalašč prav dobro namazani z lepom, da jih ni bilo lahko mogoče trgati. Po noči pa so jih lahončki na mnogih mestih z noži ali z drugim orodjem spraskali z zidov. Toda zastonj ves trud — v četrtek jutro je bilo 50 novih oznanil še trdneje prilepljenih na zidovih. — Tudi učera jnji „Corriere“ se je spodtikal nad temi lepaki.

V Ločniku upisalo se je v tamošnji otroški vrt družbe sv. Cirila in Metoda 28 otrok, v slovensko šolo pa 58. To kaže, kako potrebna sta bila ta dva zavoda! Otroški vrt skrbi za naraščaj tamošnji šoli. — Z enakimi zavodi v Podgori pa se naši nasprotniki ne morejo hvalliti. V tamošnjo laško šolo upisalo se je letos — torej tretje leto! — komaj 30 otrok, kar spričuje, da je obstanek te šole proti jasnemu besedilu zakona. — V Gorici se pa borimo za slovensko šolo, ko imamo na stotine pod šolsko dolžnost spadajočih otrok!

Trgovina z očnicami. — „Klagenfurter Zeitung“ jako pohvalno omenja obrtnijo in trgovino z očnicami (Edelweiss) na Bolškem, zlasti v Logu pod Predelom, kjer ima g. A. Jakil osnovano tako obrtnijo na debelo. Veliko ljudij bavi se s stiskanjem očnic, katerih se na milijone razpošilja po svetu. Večino takih očnic nabirajo Rezijani po svojih planinah okoli Kanina in Prestreljnika.

Drobiž. — V Grgarju nastal je med govejo živino vranični prisad. — V sredo so v Gorici nehali prodajati rdeče buče iz strahu pred kolero. — V Gorici je umrl znani trgovec s klobuki na Travniku g. Anton Mighetti. — Gosenice začele so v goriški okolici delati veliko škodo; zelenje je v veliki nevarnosti pred njimi.

V Gabrijah pri Ajdovščini se je na Angeljsko nedeljo ponesrečil mladenič, ki je streljal — proti hudi uri. Držal je roko nad možnarjem, ki se je užgal, odnesel mu dva prsta

ter ga hudo ožgal po obrazu. Ajdovski zdravnik mu je takoj prihitel na pomoč in rešil ga hujših nasledkov, katere mu je oskrbela — vraža.

Furlanska železnica. — Dela na tej prvi novi železnici v naši deželi kaj hitro napredujejo. Sodi se, da železnica bo otvorjena in izročena javnemu prometu oktobra meseca l. 1894.

Na Dunaju je umrl v torek zjutraj nagle smrti inženir g. Josip Konjedic, naš rojak iz Plavij, brat tamošnjega veleposestnika in župana. Star je bil 63 let in je živel že poldrugo leto povsem v mru edino le v vzgojo svojih treh otrok. Vse svoje življenje deloval je na tujem, takó da je bil že skoro pozabil ono malo slovenščine, kolikor mu je je ostalo iz otroških let; v šoli se takrat slovenščine niso učili. Pozneje se je naučil dobro češki — in ta ga je zopet spominjala na domači jezik takó dobro, da je svojim sestram pisal vedno slovenski takó dobro, da se je bilo čuditi. Govoril je izborno italijanski, francoski, nemški, madjarski, rumunski in češki, precej dobro angleški. Od začetka je bil v državni službi, a je pozneje izstopil; od inženirja pospel se je do podjetništva in imel je izredno srečo — a pri kraku l. 1873. je zgubil skoro vse imetje; pozneje si je zopet opomogel, a ni imel več prejšnje sreče. — Mnoge naše starejše čitatelje in njegove sošolce, ki se ga še dandanes prijazno spominjajo, utegne zanimati, da oni sloveči Cecconi je pod našim Konjedicem našel svojo srečo. Vzel ga je v službo kot navadnega laškega delavca, a ker je bil silno priden, zanesljiv, ukaželjen, izročal mu je večje železnične črte v samostalno izdelovanje — in mož je imel strahovito srečo, ki ga je povzdignila na mesto zavidanega milijonarja. Pokojni Konjedic se je izšolal z lastno pridnostjo; na Dunaju je poučeval italijansčino. V družbi bil je ljubeznjiv družabnik; znal je zanimivo pripovedovati dogodke svojega mnogovrstnega življenja. — Bog Ti daj, ljubljeni striček, večni mir in pokoj, osiroteli rodbini pa moč, da bi mogli pogumno prenašati bridko usodo Tvoje izgube. — Tvoja žalostna Rozina.

Z Nabrežine. — Toži se večkrat, da pomanjkje na deželi dobrih pevovodij, ker brez teh se petje ne dá vspešno gojiti, a brez petja hira vse društveno življenje. Tu smo imeli doslej izvrstnega učitelja petja, železničnega uradnika g. Čerina. Ponosni smo bili lahko na svoje pevsko društvo in osobito smo se ponašali z g. pevovodjo. Toda — izgubimo ga. Odpovedal se je svoji službi ter namenil se podati na Dunaj, kjer hoče na konservatoriju dopolniti svoje glasbene študije ter se vrniti potem v slovensko domovino kot izvežban glasbenik. To je za nas hud udarec, toda za slovensko glasbo važen korak. Nadejati se je, da ž njim pridobi glasbena moč izrednega delavca na polji te lepe umetnosti. Želimo mu vsi najboljšega vspeha, a našemu petju vrlega umetnika. Ako še opomnim, da novo društvo „Radogoj“ ga hoče podpirati v njegevem šolanju, tedaj smemo le čestitati temu važnemu društvu, da je svojo prvo pomoč naklonilo ravno g. Čerinu, ker on obeta postati dika slovenskih glasbenikov.

Vsako slovo je grenko. Zbrali so se pa prijatelji, pevci in sploh vse odlične občinstvo nabrežinsko v nedeljo zvečer na vrtu Nemčeve gostilne, da se poslové od dragega pevovodje. Med navdušenimi govori in krasnim petjem ločili smo se v nadi, da bode slavljencu prilika še premnogo storiti v razvoj naše glasbe. Želeli smo mu srečno bodočnost, našemu društvu pa dolg obstoj in véden napredek. Nabrežinci, ostanite z vesti svojemu vrlemu društvu, bodite vedno neomahljivi narodnjaki! Ohranite pa tudi g. Čerinu trajen spomin in hvaležnost. Slava g. Čerinu! V.

S Krasa, 12. septembra t. l. Židje so se začeli množiti po Krasu, liki gobe po dežju. Nedavno od tega naselila sta se koj dva žida krivonosca. Jeden, poljski žid z ogromno družino, ustavil se je v bližnjem Štanjelu. Najel si je hišo ter začel barantati s strižnim blagom po bližnjih vaseh, a ni mu bila pot s cvetkami posuta. Sprevidši, da „prefrigani“ Kraševci se ne da ugnati v židji rog, popihal jo je v Trst. Ubogi trpin?!

Drugi žid pa ima nasprotna svojstva. Došel je iz Aleksandrije, sezidal si je mej D. i T. nekako „vilo“ ter morebiti svest svoje velike imovine, hotel je vse bližnje ljudi ustrahovati, kot bi bil kak turški paša. A ne bo dal! Tudi ta žid se je kmalu naveličal trdih kraških tal ter razglasil na nekih tablicah: svojo hišo na prodaj. Čujte, v katerem jeziku! Izključno v jedino zveličavnej laščini. To je velika drznost, katere si naši nasprotniki v obilni meri kaj radi poslužujejo, dobro vedoči, da mi smo prekrotke ovčice. K sreči, da niso te tablice dolgo oznanjevale laško vsemoč; kajti rija časa jih je pojedla. A kaj se zgodi? Ta laški žid odide v Italijo, tam zboli in umrje. Vrnivša se njegova soproga, trda „Lahinja“, doma s kraškega Tomaža, ponuja zopet svojo vilo na prodaj tudi samo v laškem jeziku. Oj nespametna oholost!

V Skopem zidajo novo šolo. Spravili so jo že pod streho. V Skopem je kaj prijetno bivati, ker tam se vrši vse po zakonu, recte po „pastavi“.

Prejeli smo nov list iz Gorice. Čudno je, da se je ta list izneveril svojemu naslovu; kajti že na prvi strani priporoča neslogo. Ime mu je „Sloga“. — V obče je ta list, rekel bi Kraševci, strašno „plehek“. Gospodje že pri listu so nam napravili jedno delo več: pošiljati ga nazaj. — Ako vam je drago, gospod urednik, prihodnjič kaj družega. (Saj se že dolgo niste oglasili! Le dajte!) V.

Ne v Ameriko! — Brazilija je iz strahu pred kolero zaprla svoje meje vsem Evropejcem. Mnogi izseljenci, ki so bili že na potu tjekaj, morali se od tankaj zopet vrniti domov!

Od beneške meje. — Vsako leto so imeli mladeniči v Mirniku ples, letos pa ne. „Soča“ nas je vspodbudila, da smo sklenili, opustiti javni ples. — In glejte, vendar smo imeli ples. Priredila sta ga dva lahončka. Prvi je krčmar, ki je prišel iz Italije k nam, s trebuhom za kruhom; drugi je pa neki voznik, ki vozi krčmarju pivo iz Kormina. — Godci so bili Slovenci iz Št. Petra Slovenskega v lepi Nedižki dolini; da so govorili laški, na to so bili posebno ponosni, Toda

naši mladeniči so jim jih naštel kolikor so jih zaslužili — in niso plesali. Prirejanci so imeli veliko izgubo. Da jim ni prišlo z Beneškega nekoliko čentežmov, lepa bi se jim bila skuhala. Prav se jim godi!

Od beneške meje. Pričakoval sem že dolgo, da se kdo oglasi v Vašem cenjenem listu o nekej zelo važnej stvari, koja je odvisna od blagra tukajšnjega in Idrijskega prebivalstva. Od Bračana (pri Korminu) do izvira Idrije ni dobiti voznega mostu čez Idrijo v Italijo. Vsled tega začeli so nekaterniki v polasčenih Dolenjah boriti se za most čez mejno reko samo za svoj dobiček; brez obzira na to, da je v občni blagor bolj potreben v Mirniku ali Jenkovem in to iz sledečih razlogov:

1) Mejni finančni colni uradi so v Bračanu, v Mirniku in pri Robiču. Ako se napravi vozni most čez mejo v Dolenjah, prestavi se tudi colni urad v Dolenje iz Mirnika ter se približa Bračanskemu v daljavo 1 in pol ure: med tem ko do Robiča nastane daljava 7-8 ur brez colnega urada. Na to bi bila dva colna urada na enem kupu, a do Robiča noben. Ta urad bi se moral prestaviti više t. j. proti Robiču, a ne niže proti Bračanu. Isto velja tudi za omenjeni most.

2) Colne ceste iz Brd v Italijo peljejo skozi Jenkovo in Mirnik; iz Dolenj v Italijo pa ni ceste. Če je most v Dolenjah (vsled tega tudi colni urad), morajo vsi prebivalci iz dolenjih in gorenjih Brd, kakor prebivalci Idrijske doline, skozi Dolenje. S tem si zdaljšajo pot pol do 1 ure.

3) Večina posestnikov in kmetov iz Mirnika in okolice imajo svoja posestva onkraj Idrije na Italijanskem. Nasprotno kmetje in posestniki v Italiji imajo na naši strani posestva. V Dolenjah pa je samo par malih kmetov, kateri imajo le malenkosti onkraj Idrije. Če se torej napravi most in colni urad v Dolenjah, morali bi obojestranski tukajšnji posestniki in kmetje zdaljšati si pot do 1 in pol ure, ako bi hoteli obdelovati svoja posestva z živino ali pa voziti pridelke domov.

Koliko časa bi zamudili brez potrebe, ker morali bi z vozom v Dolenje, prekoračiti mejo ter po Italijanskem voziti, da bi prišli do svojih posestev nasproti Mirniku. Ista bi se godila tudi italijanskim kmetom in posestnikom.

Za prebivalce Idrijske doline, moral bi biti most vsaj pol do 1 ure višje nego v Mirniku. Ker pa je do Mirnika lepša cesta in tukaj imamo že mejni finančni colni urad, bilo bi najpripravnejše, da se napravi v Mirniku most.

4) Most v Dolenjah koristil bi samo krčmarju in nekemu posestniku, kateri ima že dolgo časa pripravljeno poslopje za finančne stražnike in colni urad. Med tem bi moralo vse prebivalstvo Brd in Idrijske doline trpeti radi teh polasčenih Dolenjcev.

Ko je postala Idrija državna meja, imeli so Dolenjci finančne stražnike, a vlada jih je kmalu potem prestavila v Mirnik, ker spoznala je, da v Dolenjah jih ni treba.

Mislím, da vlada ne dovoli mostu in finančni colni urad v Dolenjah, kajti razvidno

je, da s tem bi se škodovalo skoro celim Brdom in Idrijski dolini, a koristilo samo dvema gospodoma, ki skrbita za lastni žep.

Iz Dornberga. — Dne 9. t. m. padal je prvi prvi dež, kateri je nekoliko zrak razhladil. Padal pa je tako obilno, da je napolnil strugo reke Vipave in bližnji njeni breg.

Ker je upati obilne trgatve, napravili so si naši vinorejci nove posode, in zaradi pomanjkanja vode peljali so jih blizu Vipave, da jih sešistijo. Voda je tako hitro narastla, da je odnesla enajst teh posod in jih odnesla nekatere do Renč in druge Bog ve kam. Le pet posod so dobili, nekatere zelo pobite in pokvarjene,

Bliža se čas trgatve. Kapljica bo ne le obilna, ampak tudi dobra. Le to je priporočati, da se trgatve ne prične preveč za časa, vsaj vsakdo vé, da pri lepem vremenu v zadnjih dneh grozdje kmalu dozori. Dozorelo grozdje pa ima veliko več sladkorja, oziroma vino alkohola. Ako pridelamo izvrstno vino, ne bo se nam bati, da kupčija ne bo dobra, če tudi sploh povsod trta dobro kaže. Vipavci pozor! Sklepajte v vaših občinskih zborih enoglasno, da se trgatve odloži, kolikor mogoče.

Iz Ajdovščine piše nam ročojub: „Z dopisom izpod Čavna v št. 37. se tukaj ne tjemamo. marveč smo tega mnenja, naj bi taki dopisi, ki žalijo na katero stran, romali v koš. To bi bilo v korist „Soče“ in njenih somišljenikov in narodna reč bi zaradi tega nič ne trpela.“ — Slovenski uredniki imamo pač težavno stališče! Naj ukrenemo kakorkoli, zamera je gotova; če ne na eni strani, pa na drugi.

Iz Kobarida nam poročajo, da takoj po volitvi 5. t. m. v Tolminu sta poslala bolški in kobarški zupan gg. Šulin in Rakovšček sledečo brzojavko novoizvoljenemu poslancu:

„Visokorodni gospod,
Alfred grof Coronini-Cronberg
v Gorici.

Neizmernim navdušenjem volili danes enoglasno Vaše visokorodje bolški in kobarški volilci s trdnim prepričanjem, da boste vi gospod grof, znani dobronik in pospešitelj slovenskih teženj, zastopali s prirojeno Vam odločnostjo in neodvisnostjo naše narodne in gospodarske interese.

Šulin in Rakovšček,
župana

To krasno brzojavko je goriški urad vrni, ker gospoda grofa ni v Gorici. Novoizvoljeni poslanec hodil je tiste dni nekje po tirolskih planinah, da ni vedel niti za to, da je proglašen kandidat. Naši volilci v slovenskih trgih so pokazali s to volitvijo svojo politiško dozorelost. Čast jim! Novi deželni poslanec visokorodni g. Alf. Coronini pa lahko spozná iz te soglasne in navdušene volitve, kakó narod naš zna ceniti in spoštovati take može, ki se trudijo za njegov blagor; ta izvolitev je glasno in svečano pritrjevanje njegovemu dosedanjemu delovanju v državnem zboru in v javnem življenju. Njegovi nasprotniki pa, naj so še takó visoki, so dobili z njo najbolj leskečo za-

ušnico, katero tudi čutijo, — a morajo molčati in le na tihem stiskati pesti.

V Tolminu vršile so se prve tri dni tega tedna nove občinske volitve. Ves vladni stroj deloval je z vsemi močmi za bivšega župana g. Ljud. Cazzafura, kateremu je naša družba sv. C. in M. neumnost. — Zadnjih par dni se je pojavila proti Cazzafuri odločna in neodvisna narodna stranka, ki je namerala nastopiti proti g. C. za iskrenega rodoljuba g. Oskarja Gaberščika. Toda še pred volitvami je spoznala, da se je začela prepozno pripravljati in da za letos ni mogoče podreti vseh tistih stebrov, ki so se postavili za izvolitev g. C.; zato se volitev ni udeležila.

To nam je dokaz, kakó strašno je Tolmin zavisen od tistih, ki jedó tankaj slovenski kruh, a uganjajo protinarodno politiko. Rodoljubi celega okraja, ki imajo s Tolminom kakoršnekoli zveze, naj si to dobro zapomnijo in naj ne dajajo potuhe odvisnosti in narodni mlačnosti. Tiste možé, ki so odločno narodni, tiste podpirajte! Le na tak način uničíte upliv tistih, katerim so naša najpoštenjša prizadevanja — neumnost.

Streljanje s topiči zopet povod groznej smrti. Dne 4. tekoč. m. je cerkvenik v Strani (Kronbergu) pripeljal z drugim blagom vred tudi 6 kilogramov smodnika, s katerim so nameravali streljati na dan cerkvenega shoda (18. tekoč. m.) Ustavil je voz na dvorišču pred hišo. Šel je nekam proč od voza, pa tam okoli se je nateklo vse polno otrok, mej tem ko je bil smodnik še na vozu. Sosedov 16letni deček je zagledal na vozu nekaj raztresenega smodnika. Kot bi trenil ga spravi v kupček, vzame iz žepa žeplenko in hoče užgati. Več mlajših dečkov ga je svarilo, naj ne vžiga, ker sicer zagori ves smodnik. Najbolj ga je stvaril 14letni cerkvenikov sin, naj tega nikar ne stori. A nesrečnež je vender lehkomišelnó užgal svoj kupček. — Ustrelilo je kakor iz topa, plamen je obsegel celo dvorišče, in zagorela je obleka nesrečnemu prižigalcu in ubogemu cerkvenikovemu sinu, kateri se je sicer podal v beg, ko je videl, da je nesrečnež res užgal, a ni mogel tako daleč zbežati, da bi ga ne prijel plamen. Temu je začela goreti obleka na hrbtu. Manjši otroci so biti k sreči vsi dovoljno odbežali. Neki desetletni deček je imel celo srečno misel, da je pobral majhno deklico, ki je bila poleg voza, in ker ž njo ni mogel dovolj urno teči, jo je vrgel čez zidč pod dvoriščem, sám pa je naglo bežal. Tako se je rešil on in oteta je bila tudi mala deklica.

Nesrečni užigalec je ves v plamenu tekkel okoli hiše in klical: „O zdaj sem končan!“ Na strašno upitje vseh prisotnih otrok, zlasti pa dveh užganih dečkov, so takój pritekli ljudje, najprvi cerkvenik, kateri je trgá gorečo obleko raz svojega otroka. Drugi so priskočili k užigalcu, a kakor so nesrečnikoma doli snemali obleko, je ž njo šla tudi koža. Brž so položili oba nesrečneža na voz in ju odpeljali v bolnišnico v Gorico. Prižigalec je še tisto noč umrl, nesrečni, nedolžni cerkvenikov sin pa dva dni kasneje. Kot sled te grozne nesreče je videti še: zavezana roka cerkvenikova, katero si je opekkel, ko je gorečo obleko trgá raz sina,

ter suha trta in osmojeni mostovž nad dvoriščem pred cerkvenikovo hišo.

Vsemu temu je dalo povod nesrečno streljanje s topiči. Kdaj bo konec tej nevarni navadi?

Ivan.

Tržaška policija uganja čudne burke. Svoja uradna pisma zavija v ostudne laške „humoristične“ liste, katere pošilja „poštine“ prosto po svetu. Te dneve smo dobili od nekega županstva na pogled dva lista tržaške „Pulce“, ki je polna najgrših ostudnostij — in v tak smrad zavila je tržaška policija svoje uradno pismo. — Pa to še ni dosti. Jedna cela stran tega lista odmerjena je nam Slovanom. Nič manj nego štiri slike predočujejo nam Slovane — panslaviste; tam vidimo „panslavistično“ železnico, katero vlečeta dva medveda v — Sibirijo; „panslavistični“ zemljevid kaže nam vseh pet delov sveta kot — slovansko zemljo, itd. in take bedarije pošilja tržaška policija v slovenske kraje. Ali nima drugačnega papirja?!

„**Goriška tiskarna**“ je našim nasprotnikom hud trn v peto. Mi smo svojemu podjetju nalašč dali to ime, ki ima že samo ob sebi velik pomen. Nasprotniki vejo to in so silno hudi. — Neki c. kr. uradnik je marljiv dopisnik irredentovske „Patria del Friuli“ v Vidmu in ta je ožigosal našo predznost, da smo „con spudoratezza“ imenovali svoje podjetje „Goriska tizavnika“ (!!) kar znači „Tipografia Goriziana“. — Naj se le jezé! Mi ustajamo in vas je strah!

V Kobaridu se je imel vršiti v soboto 9. t. m. navadni sejm ali trg. Iz Gorice in drugih krajev došlo je mnogo trgovcev z vozovi in blagom, tudi ljudstva se je nabralo — a tolminski glavar je v zadnjem hipu sejm prepovedal iz zdravstvenih razlogov. Ker so imeli trgovci s tem mnogo nepotrebnih stroškov, tožili bodo grofa Marenčija, ker je takó pozno izdal prepoved, dasi je namestništvo izdalo svojo splošno naredbo že 25. avgusta. — V Kobaridu slišalo se je tisti dan splošno zabavljanje — in to po vsej pravici. Radovedni smo, kakó se končá ta preporna zadeva med trgovci in glavarjem Marenčijem.

Iz Bolea poročajo nam sledeče podrobnosti o volitvi deželnega poslanca 5. t. m. v Tolminu:

Vsi bolški in kobarški volilci vozili smo se skupno v Tolmin. Veselje je bilo videti 21 voz, na katerih je sedelo 89 Bolčanov (skoro vsi, razun par njih, ki so morali ostati doma) in 25 Kobaridcev. Na čelu tej dolgi vrsti voz bil je g. M. Jonko, ki je imel tablo z napisom: „Bolčani vsi za grofa A. Coroninija.“ — V Tolminu ni bilo videti žive duše, vse se je poskrilo. Šele v Tolminu smo videli, kako dobro je bilo, da smo vsi, kar je bilo le mogoče, šli na volišče, ker drugače bi bili tamošnji uradniki takoj poskušali uporabiti svojo moč; kandidata so imeli pripravljene.

Volitev je pričela ob 10. uri. Volili so: 89 Bolčanov, 25 Kobaridcev, 7 Tolminec in 4 Kanalci — vsi grofa A. Coroninija. Tudi onih 6 glasov, ki so bili oddani za Al-

brechtta grofa Coroninija, je odobrila volilna komisija.

Ta dan dobili smo Bolčani v Tolminu jako časten naslov, na kateri smemo biti ponosni. Nekoji Tolminci, ki so stali na straži, koliko pride volilcev iz Bolea in Kobarida, popraševali so nekatere voznike pred nami: „No, koliko Črnogorcev pa pride danes v Tolmin.“ Da, tudi v bodoče hočemo biti čvrsti in neustrašni Črnogorci ter podreti v prazen nič vsakošne nečedne sanje naših narodnih nasprotnikov. Ako imajo v Tolminu kaj upliva, ker se jim marsikdo noče zameriti, vedó naj, da smo pa mi Črnogorci tukaj, ki uničimo vse njihove spletke in jim na sijajen način povemo, da na svoji zemlji smo gospodarji mi in da si ne damo ukazovati od tistih, ki med nami iščejo kruha. To naj si dobro zapomnijo!

Mi Črnogorci smo se veselo vračali proti domu in svojemu veselju smo dali odduška pri vsaki veji. V Bolcu so nas radostno pričakovali in svečano sprejeli. Našo sijajno zmago slavili so domá s trikratnim streljanjem o poldne, popoldne in zvečer. Zvečer so goreli pri pošti bengalni ognji.

Gospod tolminski glavar je bil oni dan strašno slabe volje. To je moral posebno hudo čutiti g. župan iz Soče.

Začetek šolskega leta prinesel je v Gorico zopet veliko živahnosti; tudi vojaki so se v sredo po noči vrnili od vojaških vaj in takó je dobilo naše mesto zopet svoje navadno lice.

Začetek šolskega leta je za nas Slovence vselej velike važnosti, kajti za nas ni vse enako, v kake šole stopijo naši otroci. Da naša mladina z dežele pride le v take šole v Gorici, kjer njena narodnost ni v nevarnosti, to je gotovo. Vse drugače je z našo mladino v Gorici, kjer je še vedno veliko slovenskih starišev, ki se ne zavedajo svoje narodnosti, ali pa iz strahu in radi napačnih nazorov upisujejo svoje otroke v laške šole.

Proti takemu zlu je moč posamičnikov preslaba; tu mora sodelovati in storiti svojo dolžnost vsak Slovenec v mestu. Vsakdo ima kakega znanca, prijatelja, soseda, ki je Slovenec. Rodoljubi, pazite, prigovarjajte jim, da upišejo svoje otroke v slovenske šole. Veliko je še takó nezavednih starišev, ki niti ne vejo, da so v Gorici tudi slovenske šole. Komurbije v prših slovensko sreč, ta gotovo stori svojo dolžnost. — V tem oziru nam nikakor ne sme biti za vzgled urednik najnovejšega slovenskega lista „Nesloga“, kateri je vse svoje sinove imel v laških šolah. Take „politične poštenosti“ ne trebamo!

Izzivanje po načrtu. — Današnja „Soča“ priobčuje članek „Hudi časi“, ki opisuje, kakó se naše slovensko ljudstvo nomenoma izziva. Evo zopet en dokaz:

V nedeljo sedelo je več lahončkov v krčmi za gozdničem proti Krombergu. Notri vstopita tudi renegata B...s in B...g z Pristave v Gorici in začneta kričati: Mostri italijani! mostri garibaldini! — a laška družba se je le posmehovala, drugi so pa vsi molčali. Ko tako ni moglo priti do prepira, je laška družba zapustila krčmo. Toda gospodinja skoči za njimi in terja za en liter vina, katerega poštenjako-

viči niso plačali. Namesto plačila začne B. ru-joveti: Porchi sciaivi, figure porche, ladri, as-sasini — ženi pa: ser.... put... itd. Ženo je tako sramotenje silno zalilo in vrgla je ne-sramnežu nekaj vode v obraz. Na to B. zgrabi ženo in jo pahne na tla, da se je hudo pobila; tudi mož, ki je priskočil na pomoč, je ranjen. Vse navzoče priče so enega mnenja, da goričani so prišli tje kaj z namenom, da uprizorijo kak škandal, kateri potem razbobnajo po svetu kot napad divjih Slovencev na mirne Goričane.

Tržaške novice.

(Izvirno poročilo.)

Tramvaj. — Po vseh živahnejših ulicah imamo tramvaj, na katerem se lahko pe-lješ za dober groš po vsem mestu. Samo ob sebi je umevno, da je tramvaj na veliko škodo izvoščekom ali „fjakarjem“, katerih je v Trstu prav veliko število. Letos predložilo je društvo tramvaja magistratu načrt, po katerem bi še bolj razširilo svoje mreže — ali tire. Proti temu načrtu ugovarjali so iz-voščeki v posebni spomenici, češ, s takim načrtom bi bili oni razdejani. A magistrat jih ni uslišal. Ostalo jim ni drugega nego znižati cene. Do sedaj ti je računil izvošček 30 novčičev za jedno vožnjo po mestu, a sedaj se lahko popelješ za 30 stotink, stotejk ali kakor že imenujejo denar najnovjše av-strijske veljave. No, kaj porečejo k temu naši vozniki na deželi, ki računajo 50 novč. za tako pot?

Avstrijski Lloyd. — Menda ni v Avstriji društva, o katerem bi se toliko pisalo in govorilo, nego je avstrijski Lloyd. A to je čudno, da skoro vsi le slabo pišejo in govori-jo o njem. Naša slavna vlada daje temu društvu velike podpore in tako je imel po-slanec Spinčič vse pravice, da je povedal v državnem zboru strmečemu svetu, da je Lloyd izpustil iz službe veliko število delavcev, skoro samih Slovanov, obdržal pa delavce iz laškega kraljestva. Te dni odpovedali so zopet 50 delavcem službe in govori se, da zadene jednaka usoda še 500 drugih. Kako hud bode ta udarec za uboge rodbine, ki bodo sedaj proti bližajoči se zimi brez za-sluzka; skrb in sveta dolžnost bi morala biti vladi, da bi kaj storila za uboge reveže. Odpovè naj službo delavcem, ki spadajo pod Italijo, pa bodo našinci preskrbljeni!

O tatovih čitaš lahko vsak dan po laških časopisih, ki ti naštevajo tatvino za tatvino, eno bolj premeteno in drzno od druge. Uzmoviči so že tako prebrisani, da moraš imeti vrata vedno zaprta, ako hočeš biti varen pred njimi. A navadne kjučavnice varujejo te prav malo, ker odpró jih brez težave, zato pa imamo na vratih zraven na-vadnih še angleške kjučavnice, katerih ne znajo še odpreti. — Pred nekaterimi dnevi ulomiti so hoteli v cerkev v Rocolu. Prebili so bili že zid, a k sreči so prišli ljudje, ki so jih predobili. Tudi svetišče ni več varno pred njimi.

Konjske dirke imeli smo zadnje dni v Trstu, za katere se Tržačanje zelo zani-

majo. Najbolje zna teči kobila „Valkyr“, ki je odnesla pred nedolгим časom v Parizu prvi dobitok. Tudi tukaj je imela 3. t. m. tri dobitke. Čudno je, da ti pride ta kobila na dirjališče, kakor ovca s povešeno glavo. Kakor hitro pa stoji v vrsti z drugimi konji, vzdigne ti ušesa in na znamenje, ki ga dajo, kedaj naj začno dirjati, spusti se kot lastovka po dirjališču, ne da bi se je bilo treba najmanj dotakniti. Zato je pa tudi zelo priljubljena pri Tržačanih. Ljudje se kar gnetejo. Vaš goriški Tosi je tudi odnesel jeden do-bitek.

Vsakemu svoje! — Tukajšnji italijan-ski list dokazoval je pred nekaterimi dnevi, kako nespametno je, da se morajo otroci učiti po šolah v ptujem jeziku različnih pred-metov. Natančneje je dokazoval, kako slabo je za otroka, ako si mora z nemškim jezi-kom prisvojiti različnih ved in koliko truda ga stane po nepotrebnem, za to pa svetuje laškim roditeljem, naj nikar ne pošiljajo svo-jih otrok v nemške, temveč v laške šole.

To nam zopet le prejasno kaže, kako znajo posluževati dvojne mere naši tržaški Lahoni. Oni vedó prav dobro, da je na kvar poduku, da je na veliko kvar učencu in učitelju, da je na veliko kvar lastnemu jeziku, ako ni poduk v materinščini — in vendar nočejo pripoznati, da so naše prošnje za slovenske šole popolnoma opravičene. Kaj mislijo, da, kar je njim škodljivo, ni morda tudi nam? Toliko časa že prosimo za slo-venske šole, a dati nam jih nočejo. Ubogi mi! V Gorici in v Trstu hočejo, da bi se nam otrok učil najprej v laščini in ko pride do srednjih šol pa v nemščini. — Ta list vsklika: Učimo se nemški a ne učimo se v nemškem! Tako pravimo tudi mi s pristav-kom: Učimo se v materinem jeziku!

Nekaj za Ljubljance. — Prigodilo se je, da ni znal natakari italijanski v nekej tukajšnji gostilni. Neki tržaški laški list je grozno zaropotal nad gospodarjem in zažugal: Bodi Nemeč a govori po laški s Tržačani.

Tako znajo Lahi varovati laško lice Trstu. Ali storijo tako tudi v Ljubljani, v središču Slovenije? Mnogo se je tam že na boljše obrnilo, a zadovoljni ne bomo z Ljubljano, dokler ne bode imela popolnoma čistega lica. Ako hočejo, da jo bomo nazivali „belo Lju-bljano“, zahtevamo od tamošnjih rodoljubov, da iztrebijo ono nemškutarenje, ki jo še kvari.

Židovski „Piccolo“ piše: „V Solkanu napadli so nekega visokega policijskega urad-nika in njegovo gospó. Te dni napadli so tudi neko gospó v kočiji.“ —

Koliko je na tem resnice? Ali so Sol-kanci res taki razbojniki, ali pa jih hočejo Lahi take narediti? — Tudi poluradni „Mat-tino“ pripoveduje, da so napadli pri Solkanu neko gospo. — (Vse to je izmišljeno. Gospa Bayer, katero so lahonski listi razkričali kot žrtev slovenske surovosti, živi zdaj na Gorenjskem. Glavar Bosizio je to vest v „Corrieru“ popravil po §. 19. Da lahonski poštenjakoviči v družih krajih tega sami ne storijo, to je umevno! Ured.)

Tukajšnji „Mattino“, ki zajema iz vladnih jaslij za one lepe izraze, koje rabi, kadar govori o Slovanih, — povedal nam je, da so slovenske propovedi v Trstu jedino le za Slovence v okoliici. — Kam naj gre-mo pa mi Tržaški Slovenci poslušat božjo besedo? — Morda bi nas radi videli v pra-voslavni cerkvi?

Novo poštno poslopje, ki stoji, kjer je bila prej „stara dogana“, dovršeno je že od zunaj. To bode najlepša palača v Trstu. „Edinost“ pravi, naj slov. poslanci napne-jo vse moči, da bodo na palači tudi slov. napis. — Drugo leto jeseni preloži se pošta v novo poslopje. V pritličju bode pošta, v prvem nadstropju stanovanja za ravnatelje, v drugem brzojav in v tretjem finančno vod-stvo. — Največ delavcev pri tem poslopju je iz Italije in Nemcev. Zakaj ne jemljejo do-mačinov, ko so vendar naši okoličani na glasu kot najboljši zidarji? — Neki zidar mi je na to vprašanje odgovoril:

„Trieba patrpēt jen mučat.“

Šestdeset tisoč goldinarjev ukradli so tatovi pred štirimi leti na tukajšnji pošti. Mnogo govore zopet o tem dogodku, zato dovolite mi, da natančneje poročam.

Bilo je pred štirimi leti. Nočno službo imela sta služabnik Sever in uradnik Piuk. Do polnoči bil je uradnik v veliki dvorani, kjer je bila tudi železna denarnica (kasa.) Po polnoči zapre uradnik dvorano in denar-nico, gre spat v pristransko sobo, ključe pa dene pod vzglavje; tudi Sever je šel spat na dvorišče pred vrata dotične dvorane. Ko ustane drugo jutro uradnik, zagleda denar-nico odprto in po dvorani je vse razmeta-no — Severja so zaprli, a do živega mu niso mogli, — a vendar so ga izpodili iz službe. Tudi uradnik je prišel v preiskavo.

Policija je prav pridno zasledovala tato-ve, a brezuspešen je bil ves trud. Vedeli so, da je moral jeden domačinov, t. j. jeden takih to storiti, ki je bil v vsem prav dobro podučen. Komisija se je prepričala, da niti je d n a vrata niso bila s silo odprta, temveč lopovi so vse s takimi ključi odprli, ki so šli prav v ključavnice. Tudi prebrisani so bili tatovi, ker v denarnici je bilo 40 000 tolarjev Marije Terezije, a od-nessi jih niso hoteli, ker so se bali, da bi jih kedó ne izpoznal. Vse vreče, v kojih je bil denar, prerezali so, a vzeli so samo papirje v vrednosti 60 000 gl. — Radi te tatvine poslali so takrat v pokoj poštnega vodjo Biringer-ja.

Vsa ta stvar bila je že potihnila tekom starih let. Služabnik Sever je najbrže mislil, da so vsi pozabili na tatvino in — začel si je ku-povati — nič manj nego hiše. Hitro je zavohala to policija in ga zaprla. Na stanovanji našli so še bankovce in celo zavitke, v kojih je bil zavit denar v denarnici. — Poštnemu vod-stvu se morda posreči, da najdejo večino ukradenega denarja. — Govori se, da je imel Sever več „sotrudnikov.“

Kisle obraze naredili so uredniki tržaš-kih laških listov, ko so izvedeli, da je sloven-ski kandidat za slov. trge tako sijajno zmagal. Pisali so vedno o strašnem boju, ki bode med slov. in laško stranko. Mislili so, da so že vsi trgi laški. A, oh! kako velika prevara! Vidite

čitatelji, kam pes tace moli? Kar naše trge že hočejo imeti! Jej! kako se jim cedé sline po njih!

Strup je izpil 45-letni Tržačan Bracka in hitro potem umrl. Pustil je udovo z neprekrbljenimi otroci.

Skočil je 29-letni samec Lehreriz Galicije iz četrtega nadstropja na ulico in ostal na mah mrtev.

Kaj prorokuje Mathieu de la Drome o mesecu septembru? — Od 1. do 3. lepo. Od 3. - 10. nestanovitno. Večkrat plohe, Menjavala se bodeta hitro gorkota in mraz; od 3. do 4. veter, od 8. do 9. močan veter. Od 10. do 18. slabo, deževno, hladno vreme z vetrom. Od 18. do 25. lepo vreme. Od 25. do 28. nestanovitno, slabo vreme. Proti koncu lepo. Ves mesec bolj nestanoviten. — Za jeden ali drugi kraj bode to prorokovanje morda resnično, a tega se mu gotovo ne posreči, da bi prorokoval za vse kraje. No, kar se Trsta tiče, do 5. t. m. je vse uganil, ker se sedaj nimamo dežja. In kaka potreba ga je!

Ostala Slovenija

Kranjsko. — Dopolnilna volitev za deželni zbor kranjski na mesto pokojnega Kavčiča bo 31. oktobra v Postojini.

— Vinska letina na Kranjskem bo letos mnogo boljša od lani. Lani so pridelali na Krajskem 93.220 hektov vina, kar ne zadošča za domačo porabo. Nad 60% vinogradov je trtna uš že uničila.

— Živinski semenj v Ljubljani 11. t. m. bil je le sredenj. Prignali so 876 konj in volov, 262 krav in 60 telet. Največ prodali so žrebet.

— Ljubljanski „Rodoljub“ št. 11. bil je zaplenjen, a sodišče zaplembe ni potrdilo in prisodilo odškodnino za drugo izdajo 11 gl. 72 kr. Tudi našej „Soči“, ki je bila zadnji čas zaplenjena trikrat v enem mesecu, voščimo vsaj enkrat na leto tako srečo.

Iz Vipave. — 8. tekočega meseca priredila je „Vipavska Čitalnica“ zopet veselico, katere se je udeležilo lepo število izbranega občinstva. Dvorana bilo je tako natlačena, da mnogo njih je odhajalo, ker ni bilo več prostora. Tamburaši, komaj začetniki, pokazali so, da sčasoma bodo mogli tekmovali z najboljšimi tamburaškimi zbori. Igro „krojač Fips“ predstavljali so diletanti prav naravno in odlikovani so bili z burno pohvalo. V prvi vrsti je omeniti gospodični igralki kateri sti svojo nalogo izvrstno izvršile; tako tudi „krojač Fips“.

Komur se je pa vsakdo močno čudil, bil je duet na gosli; igrala sta ga gospoda A. Dekleva in mladi Josip Kenda. Ta je komaj 11 let star in ni še dolgo, kar je vzal gosli v roke. Duet bil je precej težak, torej bil je vsakdo iznenaden, slišati tako mladega gospodiča jako gladko in precizno ubirati strune. Ploskanje ni hotelo nehati in vsakdo goji nado, da mladenič postane kedaj virtuoz na goslih. Tamburaše in mladega goslarja

izuril je gosp. Dekleva, profesor v Kopru. Vsploh dela mu posebno čast.

K slovesu izražali smo željo, da bi nam „Čitalnica“ v kratkem naznanila zopet takó prijeten večer.

Iz Koroške. (O zavarovalnici zoper škodo po toči.) „Mirov“ članek o zavarovanju zoper točo je zbudil občno pozornost, posebno med kmetovalci. Saj se kmet ničesar bolj ne boji, kakor toče, ki mu v kratkih minutah uniči trud celega leta, up in živež; ta ga pahne v dolgove, ako ima sploh še kaj kredita. Nekteri koroški rodoljubi, katerim je „Mirova“ ideja ugajala, resno premišlujejo, kako bi se dala ta misel oživotvoriti, vsaj za koroške Slovence. Eden njih priporoča v „Miru“, naj bi se slovenske posojilnice poprijele te zadeve.

Ako hočemo, da bo zavarovalnica zoper točo res koristen in dobrodejen zavod, moramo najprej na to gledati, da bodo premije nizke, da kmeta ne bodo bolele. Za drag denar se kmet tudi že zdaj lahko zavaruje zoper točo, saj ne manjka takih zavarovalnic. Če mora pa kmet veliko plačati, nazadnje pa je bil celo leto toče obvarovan, potem mu je žal za denar in drugo leto se ne zavarje več, in ravno ko ni več zavarovan, obišče ga rada nesreča! Take zavarovalnice ne morejo biti po ceni, kajti rediti morajo celo armado uradnikov in agentov, nazadnje bi pa tudi družba (delničarji) rada kaj dobička imela, da delnice ne ostanejo brez dividende. Naša zavarovalnica zoper točo bi morala pa tako uravnana biti, da bi se poslovanje večidel zastonj izvršilo. Neki koroški rodoljub misli, naj bi družba izplačane premije brez obrestno ukladala v slovenske posojilnice, da bi one s tem denarjem dobiček delale, v zahvalo za to pa naj bi odbori posojilnic nabirali v svoji okolici zavarovance in pobirali njih letne doneske (premije). Ta ideja se mi ne zdi slaba. Ker imamo posojilnic že lepo število, zato bi potem ne potrebovali nobenih agentov. Samo predsedniku, blagajniku in tajniku pri glavnem vodstvu družbe bi se moralo nekaj plače odkazati, ker ti bi imeli mnogo pisarij; sicer pa bi se vse zastonj uredovalo in vodilo. Nadalje bi se zavarovanje raztegnilo samo do gotove meje. Kmet, ki mu je toča pobila, mora vesel biti, ako dobi le polovico škode povrnjene. Na tak način bo mogoče, ostati pri nizkih premijah, katere kmeta ne bi oplašile in ne bolele. Ako bi se pa cela vrednost žita zavarovala, potem bodo premije bolj visoke postajale. Za mnogo dobrih namenov smo že nabirali; zakaj bi ne tudi za kmeta? Jaz mislim, kedar se družba enkrat ustanovi, naj se prične nabor prostovoljnih darov. Premožni rodoljubi naj dajo vsak en dar v denarjih, in ti darovi naj tečejo v rezervni sklad zavarovalnice zoper točo. Pri veseljah in drugih prilikah naj bi se rodoljubi, posebno premožnejši kmetje spominjali tega rezervnega zaklada. Če kak bogat rodoljub umrje, zakaj bi se prej ue spomnil tudi uboze kmeta? Če mnogo tisočev zapusti, lahko mu je, voliti en tisočak rezervnemu zakladu zavarovalnice zoper točo. Kedar bi ta sklad enkrat že močno narastel, porabile bi se vsako leto obresti njegovega denarja in lahko bi se za ravno toliko znižale premije. Ako bi prišlo kako srečno leto, da bi bilo malo toče in bi

družba lep dobiček napravila, zamogla bi tudi ta dobiček v rezervni fond naložiti in tako bi ta sklad vedno naraščal, kaj malega zavarovalnice plačevali bi in bili rešeni strahu pred točo. (— Lepi načrti! Toda izvršitijih — to bo težavna reč! Zavarovanje „proti toči“ se redko kateri zavarovalnici izplača; nekatere so morale tako zavarovanje kar opustiti. Ured.)

Od Svetinj pri Ljutomeru. — Dne 15. avg. smo imeli veliko svečanost. Kupili smo namreč kip naše preljube gospe Matere Božje, kateri so nam posvetili č. g. K. Belih deklet je bilo 225. Lepo število!

Pozabiti pa ne moremo, da so nam ta dan naši dečki napravili prav veliko sramoto. Ravno, ko se je oznanjevala beseda božja, ravno tedaj so se stepili ti neporedni fantalini, še celo tamkaj pred cerkvijo. Ivan Ivanuša je celo druge z nožem pehal. Potem so se nagajali po vinogradih, da so poškodovali nekaj trtja. Žalostno pa je še, da se je celo mož zakonskega stanu po imenu Grmič mešal med nje. Omeniti je še treba, da tukaj nobena svečanost ne mine brez take neumnosti. Pa vprašajmo se! Zakaj pa so prav pri svečanosti fantje tako divji? Take dni se napijejo namreč „miškolanca“ (tako se pravi pijači iz medu, ki mu je žganje primešano) in potem ne vejo, kaj da so. Res žalostno, da se to med nami Slovenci tako gostokrat zgodi!

Razgled po svetu

Avstrijske novice. — Vojaške vaje v Galiciji končale so 7. t. m. Med vajami je zbolelo 154 mož in 280 konj. Strašno!

— Ruska vlada je naznanila nove zahteve za trgovinsko pogodbo; treba bo novih pogajanj.

— Kazenski trajni odsek državnega zbora sklican je na Dunaj na dan 3. oktobra, iz česar se skepa, da se državni zbor ne snide 10. okt., kakor je bilo naznanjeno, marveč se le pozneje.

Umrli je poljski državni poslanec Brylinski.

V Kološu začela je 12. t. m. kazenska obravnava proti urednikom rumunskega lista „Tribuna“ zaradi — čujte! — žaljenja madjarskega naroda. Madjarji smejo pa žaliti in silovito zatirati vse nemadjarske narode. Kdaj bo konec madjarski okrutnosti?!

— Kölnische Zeitung poroča, da za novega avstrijskega vojnega ministra je namenjen sedanji vojni poveljnik v Krakovu fml. Krieghammer. — Mož ima čudno ime, ki znači po slovensko „vojno kladivo“. Da bi le še bolj ne tolklo po — davkoplačevalcih!

— Na Češkem je vihar vedno hujši; pospešuje ga vlada z raznimi naredbami in prepovedmi. Vsi shodi so zabranjeni, kar prebivalstvo silno draži. V Plznu je redarstvo veliko ljudij zaprlo; celó dva državna poslanca morala sta iti na policijo. Kaj bo?

Hrvaško. — Kolera se je pokasala tudi na Hrvaškem. V Zemunu je umrl neki tesar.

— Umrli je v soboto zagrebški namestnik škof in kapiteljski vihar tajni svetnik Janko.

Pavlešić; rojen je bil l. 1814. v Karlovcu. — Zagreb se vedno pričakuje svojega nadškofa; Madjarji bi jim radi vsilili kakega Madjarona, a Rim dobro vé, kakega moža je treba v Zagrebu. Naj bi zmagal Rim!

— Opozicija v mestnem zastopu zagrebškem se že nekaj časa ne vdeležuje sej. V nedeljo je mnogoštevilni volilni shod navdušeno odobril pestovanje opozicije. Prav tako! Volilci naj na takó sijajne načine podpirajo svojo zastopnike, da visoki krogi vidijo, da — za zastopniki stoji ves zaveden narod kot jeden mož.

Zunanje države. — Na Francoskem se še vedno ponavljajo pretepi med laškimi in francoskimi delavci. V Moulinsu je 7 delavcev nevarno ranjenih. — Med Italijani in Francozi nastalo je smrtno sovraštvo.

— V Belgiji še ni konec delavskih nemirov. 12. t. m. sklenil je osrednji odbor premogarskih društev, naj se uprizori splošen premogarski strajk v celi Belgiji.

— V Kodanji bil je 18. t. m. na kraljevem dvoru svečan obed v proslavo ruskega carja. Ruski car biva zdaj v Kodanju, a se obeda ni vdeležil, ker je nekoliko bolehen. Kralj je napil na zdravje ruskemu carju.

— Švedija se baje hoče pridružiti trozvezi, ker dolži Ruse in Francoze, da podpirajo borbo Norvežanov za neodvisnost.

— V Berlinu se je vršil v nedeljo shod poljskih socialstov iz Nemčije. Poleg svojih stanovskih zadev so se odločno izrekli za popolo enakopravnost poljskega jezika v vsej javni upravi; poljski socialisti hočeje biti ob enem tudi dobri narodnjaki. Prav!

— V Braziliji imajo vedne prekucije, od kar so pregnali cesarja Dom Pedra in ustanovili ljudovlado. Vsi generali bi radi postali najmanj predsedniki; ako si pridobé po nekoliko tisoč vojakov, pa začnejo rogoviliti protivladi in obstoječemu državnemu redu. Tudi zdaj se je uprl jeden del mornarice, ki dobiva čedalje več privržencev. Pričakuje se odločilna bitka med vladi v zvestimi in upornimi četami.

Laška hvaležnost. Ves svet vé prav dobro, da bi ne bila izgubila Avstrija nikdar Benečije, ako bi ne bilo Francozov. Poglejte, kako vrača Italija Franciji dobrote!

V zadnji francosko-pruski vojski izgubila je Francija Alzacijo in Loreno. Te izgube ne morejo Francozi pozabiti, pozabiti ne morejo velikih izgub in vedno čakajo ugodnega trenutka, da bi planili nad Nemce. V teh krajih ima sedaj nemška vojska velike vojaške vaje, kjer je tudi nemški cesar navzoč. Pri njem kot gost je tudi laški kraljevič.

Vsi francoski listi pravijo, da hoče Italija izzivati, ker je poslala stolonaslednika v cesarstvo, ki je bilo od nekdanj največji sovražnik Francije — in to še v tak kraj, koji si hočejo Francozi prej ali slej zopet prisvojiti. Neki ruski list pravi: „Italija je Franciji baš tako hvaležna, kakor nam Avstrija.“

Laške delavce najdeš po vsem svetu; kjer je kako delo, tam morajo biti Lah, ki odnesejo kruh domačinom. Zlasti na Francoskem jih kar mrgoli. Francoski delavec je bolj potrošljiv in noče delati tako dober kup nego Lah. Zraven je tudi to, da Lah ne da kraju, kjer dela, nikakega dobička, ker ne uživa dru-

gega nego suho polento. Umevno je samo ob sebi, da najame gospodar takega delavca, ki mu dela boljši kup. Ker rabi za hrano Lah le malo denarja, ni čuda torej, da ni delavca, ki bi mogel delati za tako nizko mezdo. — In tako je tudi na Francozkem, da jemljejo gospodarji Lahe in da so francoski delavci brez zaslužka. To je privedlo francoskim delavcem sovraštvo nad laškimi delavci, da je nastala v mestecu Aigues-Mortes med laškimi in francoskimi delavci prava vojska, kjer je ostalo na stotine ranjenih in mnogo mrtvih.

Ker vedó francoski delavci, da bi jim gospodarji povišali mezdo in da bi potem imeli zaslužka, kolikor bi hoteli, zahtevajo, naj odstranijo Lahe. Govori se, da najbrže kaj ukrene francoska vlada, — da bode moral ptuji delavec plačevati neki davek, kakor tudi gospodar, ki najame inozemca. Tako je prav. Da bi se tudi v Avstriji kaj takega ukrenilo, kjer laških delavcev kar mrgoli, med tem ko ne morejo našinci najti zaslužka.

Velike priprave delajo na Francoskem, da vzprejmejo na najsijajnejši način rusko brodovje. Vsi uredniki pariških časopisov so sklenili, da priredé narodne veselice na čast ruskim častnikom. Vzlasti mesto Tolone dela velikanske priprave. Ves mestni zastop je sklenil, da se udeleži veselice. Francozko brodovje plavalo bode ruskemu naproti in potem ga bode spremljalo do Tolona. Predsednik ljudovlade Carnot pride osebno v Tolone pozdravit goste, katere Francozi prav nestrpnó pričakujejo.

Bode naj kakor hoče, vendar moramo prištevati Francoze prvim narodom na svetu. Gotovo ni po godu drugim državam, ki vedno obrekavajo močno Rusijo in se izmišljujejo pri vseh prilikah vse vrste rečij, samo da bi svet mislil, da so Rusi barbari in divje ljudstvo, — da ljubijo Francozi kot taki Ruse. Prijateljstvo je zarodilo v Francozih zanimanje tudi do avstrijskih Slovanov. Na Francozkem izhajajo že listi, ki prav natanko pojasnjujejo položanje vseh Slovanov. — Ljubezen do Rusije izkazujejo Francozi tudi s tem, da se prav pridno uče ruski jezik. Da, da, — mislili so že Neslovani, da Slovan že uživa počitek večnega, a — vedno mogočnejši so slovanski glasovi!

Kaj pa to? — Pred nedolгим časom sem čital, da gradi naša zavezница Italija vedno novih cest ob avstrijski meji in da se zaleti večkrat čez mejo kak vojaški dostojanstvenik, ki risa ob meji različne načrte. Danes pa sem naletel na drugo važno novico.

V kratkem času bodo velike vojaške vaje v zgornji Italiji. Evo vam, dragi čitatelji, nalogo, katero morajo poveljniki izvršiti: Laška vojska razdeli se na dva dela. Jeden del predstavlja sovražnika in pride od severja ter hoče prodreti proti jugu, a drugi del mu mora to zabraniti in potisniti ga nazaj proti severju. — Sedaj pa uprašajmo: Kedo meji na severju z Italijo? — Zavezница Avstrija. Ako je mir v Evropi tako gotov, ako je trozveza tako trdna, kakor govoré, ako je Italija resnična zavezница Avstriji, čemu neki gradi ceste proti avstrijski meji v Alpah, čemu pošilja tja gori generale načrte risat in čemu se vadi neki vedno le v tem, da pride sovražnik od avstrijske meje? —

Vojaške vaje. — Ker se vrše avstrijske vaje v Galiciji ob ruski meji, ukazal je car, naj se vrše tudi ruske ob avstrijski meji. K ruskim vajam vabljeni so francoski častniki.

Rusko brodovje. — Ruska vlada namerava ustanoviti v sredozemskem morju lastno brodovje. Ker pa nima Rusija v sredozemskem morju lastne zemlje, ponudila jej je Francija, da se francosko brodovje lahko ukrca v francoskih pristaniščih. Neko francosko pristanišče je že ponudilo Rusiji svet, kjer naj ima zalogo oglja za rusko brodovje. Priprave za vsprejem ruskega brodovja so velikanske. Na hiše, kjer je nekdanj bival ruski pesnik Turgenjev, uzidajo ploščo Mesto Tolone izdalo je sledeči vspeled: Na predvečer prihoda ruskega brodovja razdelé se vsem lastnikom francoskih ladij ruske zastave. Na bregu bo krasen slavolok. Zvečer bode velika veselica, drugi dan, ko dospe predsebnik Carnot, bodo ljudske veselice, zvečer banket ter ruski in francoski ples. Tretji dan velika veselica in ruski ples. Zraven priredé tudi francoski častniki Rusom na čast veselice.

V Palermu — v blaženem laškem kraljestvu ustrelil je 24-letni mladenič 18-letnega brata s samokresom; nič manj nego štirikrat ni sprožil vanj. V tem mestu vrše se še strašnejše reči nego na Solkanski cesti. Osem tolovajev je kar na ulici napadalo mimoidoče voznike in so jim vzeli, kar so imeli denarja. Proti 2. uri popoldne napadli so nekega voznika, ker je ta vedel, da je policija blizo, hotel jim ni dati denarja. Zato so mu ustrelili konja in njega težko ranili. Strel je slišala policija, prišla je blizo, a težko so ranili tudi njo. Jeden je celo smrtno ranjen izmed policajev. — V nekem drugem laškem mestu umrl je mesar, — pravijo da je bil človek, ki je ubil 16 ljudij; izvlekel jih je v klet in tam delal iz človeškega mesa nič manj nego — salame, katere je potem prodajal. — Vse to pripovedujejo laški listi. V Italijo naj raje gleda Marani in ne v pošteno slovensko okolico!

Zahvala Nabrežincem.

Podpisana sem imela obilno zalogo dobrega vina. Toda zlobni in nevošljivi jeziki so ga pri vseh kupovalcih takó očrnili, da ga niso hoteli kupiti. Ker ga nisem mogla prodati na debelo, začela sem ga točiti na drobno ter sem takó začela boj proti zlobnim obrekovalcem. Naši vrli Nabrežinci šli so mi v tej borbi prav pridno na roko in — v kratkem času sem iztočila vse svoje vino, da so obrekovalci ostali povsem osramočeni. Da so mi Nabrežinci pomagali k takej zmagi, sem jim od srca hvaležna in za to jim izrekam na tem mestu svojo najsrčnejšo zahvalo. Bog jih živi! ANA MARUŠIČ.

Po nizki ceni prodam

okroglo žago (cirkolar), v dobrem stanu; goni se lahko z rokami, (z velikim kolesom) ali pa z vodno oziroma parno močjo.

ANTON MAKUC, mizar
v Solkanu št 50.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček.
Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

„GORIŠKA TISKARNA“

A. GABRŠČEK

V GORICI, GOSPOSKA ULICA ŠT. 9.

☞ v Hausnerjevi hiši ☞

urejena je po najnovejših zahtevah tiskarske obrti. Tiskarna je povsem nova in oskrbljena z najnovejšimi stroji, črkami in drugim blagom, o čemur se lahko vsakdo prepriča na svoje oči, ako si jo pride ogledat.

„GORIŠKA TISKARNA“

izdeluje vse tiskovine za duhovske, županske, šolske, c. kr. in druge urade; dalje za notarje, odvetnike, trgovce, obrtnike, za društva ter za družbinsko življenje, kakor: posetnice ali vizitnice, voščilne listke, poročne liste, osmrtnice, naznanila itd. itd.

Izdelki so kolikor le mogoče ukusno opravljeni; cene zmerne.

Kolikor bolje bo delovala tiskarna, toliko bolj se bodo razvijali naši časopisi:

„SOČA“, „PRIMOREC“

in „SLOVANSKA KNJIŽNICA“

ne da se jim cena poviša. Ustanovili smo to tiskarno edino le z namenom, da bi mogli še več berila podajati za dosedanjo ceno, kar je mogoče doseči pa edino le s tem, ako imamo samostalno tiskarno. --- Naši gg. čitatelji bodo torej koristili največ sebi, ako bodo ob potrebah podpirali našo tiskarno z naročili.

Priporočevaje novo podjetje vsem gg. prijateljem, znancem in čitateljem, bilježim se

z vsem spoštovanjem
udani

A. Gabršček, urednik in tiskar.